

17 lutego br. Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży rozpatrzyła Informację Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli wsparcia osób z autyzmem i zespołem Aspergera w przygotowaniu do samodzielnego funkcjonowania.

Informację przedstawili: wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli – Tadeusz Dziuba oraz dyrektor Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Kielcach – Grzegorz Walendzik.

NIK stwierdziła m.in., że dla większości uczniów z autyzmem lub zespołem Aspergera stworzono warunki do uzyskania wykształcenia i przygotowania zawodowego, z uwzględnieniem specyfiki ich niepełnosprawności. Osoby dorosłe, które zakończyły etap edukacji, nie mają jednak zagwarantowanej kontynuacji wsparcia i pełnego dostępu do skutecznej rehabilitacji zawodowej i społecznej, umożliwiającej przygotowanie ich do pracy i samodzielnego życia. Może to prowadzić do wykluczenia społecznego dorosłych osób z autyzmem lub zespołem Aspergera.

Wnioski pokontrolne skierowano m.in. do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, a dotyczyły one m.in. przygotowania propozycji prawnych pozwalających na wsparcie finansowe warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej dla osób z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi (przeznaczone na zatrudnienie dodatkowej kadry wspierającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej takich osób).

Komisja rozpatrzyła także Informację Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli kształcenia w szkołach specjalnych.

Informację przedstawił dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli – Piotr Prokopczyk.

Z ustaleń NIK wynika m.in., że w latach 2017-2020 nie wszystkie objęte kontrolą szkoły specjalne prawidłowo realizowały proces kształcenia. Stwierdzone w szkołach nieprawidłowości dotyczyły organizacji kształcenia, warunków lokalowych, wyposażenia sal lekcyjnych lub zapewniania bezpieczeństwa i higieny. Wspierano natomiast adaptację uczniów z niepełnosprawnościami do dorosłego życia. Minister Edukacji Narodowej wprowadził odpowiednie regulacje prawne związane z funkcjonowaniem i organizacją kształcenia specjalnego. Natomiast w ograniczonym zakresie monitorował warunki kształcenia uczniów w szkołach specjalnych, koncentrując się w większym stopniu na edukacji włączającej. Ponadto nie zapewniono w wymaganych terminach, tj. przed rozpoczęciem danego roku szkolnego, podręczników oraz innych materiałów przeznaczonych do kształcenia w szkołach specjalnych dostosowanych do nowej podstawy programowej. Ostatecznie tylko w połowie kontrolowanych szkół specjalnych uczniowie mieli wystarczający dostęp do odpowiednich podręczników i materiałów. NIK pozytywnie oceniła zapewnienie stabilnego finansowania szkół specjalnych, na których funkcjonowanie w latach 2017-2020 przeznaczono 10 mld zł z części oświatowej subwencji ogólnej. W wyniku kontroli stwierdzono, że w dalszym ciągu brakuje jednak skutecznych mechanizmów monitorowania losów absolwentów tych szkół, co utrudnia ocenę efektów kształcenia.

Wnioski pokontrolne skierowano do Ministra Edukacji i Nauki, a dotyczyły one stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości.

Komisja rozpatrzyła również Informację Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli indywidualizacji kształcenia po wprowadzeniu zmian w przepisach oświatowych.

Informację przedstawił dyrektor Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Kielcach – Grzegorz Walendzik.

W ocenie NIK, pomimo że zmiany legislacyjne wprowadzone w latach 2017-2018 stworzyły warunki do poprawy indywidualizacji kształcenia, to nie wszystkim uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zapewniono adekwatne wsparcie. W prawie 40% szkół objętych kontrolą nie zastosowano właściwie nowych form pomocy uczniom, a niektóre formy indywidualizacji nauczania nie miały charakteru powszechnego, co w konsekwencji nie pozwoliło na uzyskanie pożądanych efektów. Wynikało to z nieprawidłowego stosowania przepisów oświatowych, braku gotowości szkół i rodziców uczniów do przyjęcia nowych rozwiązań oraz niezapewnienia przez część organów prowadzących szkoły odpowiednich warunków ich realizacji.

Wnioski pokontrolne skierowano do Ministra Edukacji Narodowej (kontrola realizowana przed przekształceniem Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Ministerstwo Edukacji i Nauki), kuratorów oświaty, dyrektorów szkół i organów prowadzących.

Po wystąpieniach przedstawicieli NIK odbyła się dyskusja. Posłowie podnieśli kwestię ogólną, jaką jest poprawa i doskonalenie całego systemu wspierania na poziomie edukacji dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami, a na późniejszych etapach – rehabilitacji i adaptacji społeczno-zawodowej osób dorosłych ze specjalnymi potrzebami, a także ich rodziców. Zwrócono uwagę m.in. na problemy braku miejsc w szkołach integracyjnych; potrzebę zapewnienia zespołów specjalistycznej kadry złożonych z psychologa, pedagoga i psychiatry dziecięcego. Pytano o finansowanie projektowanych zmian oraz o funkcjonowanie pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży w okresie pandemii. Poruszono także temat modelu "Edukacja dla wszystkich". Minister Machałek wskazała, że w resorcie trwają prace nad projektem założeń do ustawy i kiedy zostanie on przygotowany posłowie zostaną z projektem zapoznani.

W posiedzeniu uczestniczyli: pełnomocnik rządu do spraw osób niepełnosprawnych, sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej – Paweł Wdówik oraz sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki – Marzena Machałek.